

Geçmişten Günümüze Yerleşme Maceramız

1. İLK ADIMLAR: Avcı-Toplayıcılar ve İlk Sığınaklar

İlk "Evimiz": Mağaralar; Mağaralar, insanları soğuk, yağmur, kar gibi doğa olaylarından ve vahşi hayvanlardan koruyan ilk doğal sığınaklardı.

İlk "Evimiz": Mağaralar; Mağaralar, insanları soğuk, yağmur, kar gibi doğa olaylarından ve vahşi hayvanlardan koruyan ilk doğal sığınaklardı.

2. BÜYÜK DEVRİM: Tarım ve Yerleşik Hayat

Tarımın Keşfi Her Şeyi Değiştirdi: İnsanların buğday gibi ürünleri ekip biçmeyi ve hayvanları evcilleştirmeyi öğrenmesiyle yerleşik hayat başladı.

İlk Köşer Kuruluyor İnsanlar, tarlalarına yakın olmak için kalıcı konutlar inşa ettiler. Anadolu'daki Çatalhöyük, dünyanın ilk yerleşim yerlerinden biridir.

Nereye Yerleştiler?? İlk köşer, tarım için verimli topraklara ve suya kolay erişim sağlayan Fırat, Ölcü, Hil gibi nehir kenarlarına kuruldu.

3. TİCARETİN YÜKSELİŞİ ve Büyüyen Şehirler

Ticaret Yolları Şehirleri Doğurdu: İpek Yolu ve Baharat Yolu gibi önemli ticaret yolları üzerinde bulunan yerler, zamanla büyüyerek önemli kentlere dönüştü.

Liman Kentleri Önem Kazandı: Deniz ücretinin artmasıyla Akdeniz ve Ege kıyılarındaki limanlar gelişti ve önemli yerleşim merkezleri haline geldi.

YERLEŞMEYİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

DOĞAL FAKTÖRLER (İnsan Etkisi Dışında)

BEŞERİ FAKTÖRLER (İnsan Faktörleri Sonucu)

4. SANAYİ DEVRİMİ: Metropollerin Doğuşu

Fabrika Dumanları Yükseliyor: Sanayi Devrimi ile kurulan fabrikalar, iş gücüne ihtiyaç duydu. Bu durum, köylerden kentlere büyük göçlere neden oldu.

Fabrika Dumanları Yükseliyor: Sanayi Devrimi ile kurulan fabrikalar, iş gücüne ihtiyaç duydu. Bu durum, köylerden kentlere büyük göçlere neden oldu.

Sanayi Kentleri Nüfus Patlaması Yazadı: New York, Hamburg, Lyon gibi şehirler, fabrikalar sayesinde hızla büyüdü ve kalabalıklaştı. Maden yataklarının yakınına da yeni yerleşimler kuruldu.

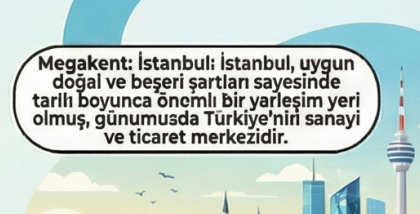
5. GÜNÜMÜZ: Modern Çağ ve Yeni Faktörler

Şehirleri Büyüten Modern Güçler: Günümüzde sanayi, Beşerî, ulaşım, madencilik ve özellikle turizm, bir yerleşim yeri olarak sağlamlarında ve büyümesinde çok etkilidir.

Turizmin Gücü: Bodrum, Marmaris gibi sahil kasabaları, turizm sayesinde büyük ve kalabalık yerleşim yerlerine dönüştü.

Megakent: İstanbul: İstanbul, uygun doğal ve beşerî şartları sayesinde tarlı boyunca önemli bir yerleşim yeri olmuş, günümüzde Türkiye'nin sanayi ve ticaret merkezidir.

Türkiye'nin Nüfus Yolculuğu

Bölüm 1: Nüfusumuz Nereelerde Yoğunlaşıyor?

Nüfusun Dağılımını Etkileyen Faktörler

DOĞAL FAKTÖRLER (Kendiliğinden Var Olan)

İklim

Yeryüzü Şekilleri

Su Kaynakları

Toprak

Ilıman iklimli, düz arazilere sahip, su kaynaklarına ve serimli topraklara çakın yerler genellikle daba kalabalıktır.

BEŞERİ FAKTÖRLER (İnsan Faaliyetleri)

Sanayi

Ulaşım

Ticaret

Turizm

Turizm

Tarım

Fabrikaların, tizoret yollarının, turistik merkezlerin ve eğitim-sağlık kurumlarının olduğu yerler insanları kendine çeker.

Yoğun ve Seyrek Nüfuslu Şehir Örnekleri

İstanbul
(Yoğun)

İstanbul (Yoğun)

Nüfus yoğunluğu
3.013 kişi/km².

Sanayi, ticaret ve ulaşımın gelişmiş olması nedeniyle Türkiye'nin en kalabalık şehridir.

Bayburt
(Seyrek)

Bayburt (Seyrek)

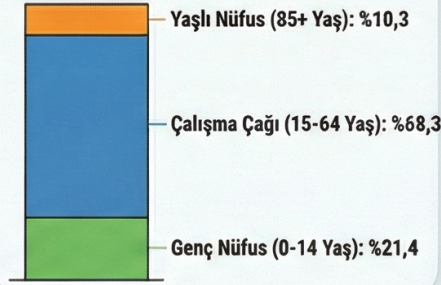
Nüfus yoğunluğu
23 kişi/km².

Dağlık arazi ve sert iklim gibi doğal faktörler nüfusun az olmasına neden olur.

Bölüm 2: Türkiye Nüfusunun Güncel Yapısı (2023 Verileri)

Toplam Nüfusumuz: 85.279.553

Nüfusun Yaş Yapısı

Artık Şehirliyiz!

Eğitim Seviyemiz Yükseliyor

97%+

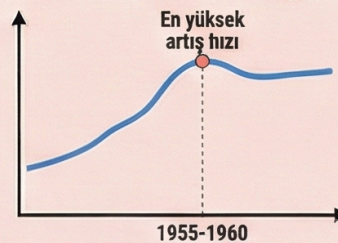
Halkın %87'sinden fazlası okuryazardır.

Lise ve üniversite mezunları oram %45'i aşmıştır.

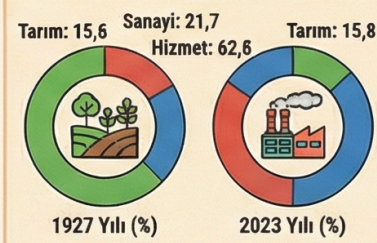
Bölüm 3: Düünden Bugüne Nüfusumuzun Değişimi

Nüfus Artış Hızımız Yavaşlıyor

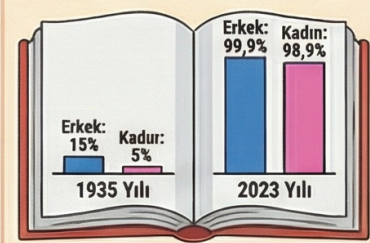
Nüfusumuz artmaya devam etse de artış hızı özellikle 1905'ten sonra yavaşlama eğilimine girmiştir.

Çalışma Hayatı Tamamen Değişti

Eskiden halkın büyük çoğunluğu tarımla uğraşırken, şimdi hizmet sektörü en büyük iktidam alanıdır.

Okuryazarlıkta Büyük Başarı

Cumhuriyetin ilk yıllarındaki okuma yazma seferberlikleri sayesinde okuryazarlık oranı çok büyük bir artış göstermiştir.

Göç: Nedenleri, Türleri ve Sonuçları

GÖÇ NEDİR VE TÜRLERİ NELERDİR?

Göç Nedir?

İnsanların bir yerden başka bir yere çeşitli nedenlerle yaptıkları yer değiştirme hareketidir.

Sürekliliğine Göre Göç Türleri

Kalıcı Göç

Yaşanılan yerden ayrılarak başka bir yere sürekli olarak yerleşmektir.

Örnek: Münevver Üsküp'ün altesinin Türkiye'ye yerleşmesi.

Geçici (Mevsimlik) Göç

Belirli bir süreliğine (tarım, turizm, eğitim için) yapılan yer değiştirme hareketidir.

Örnek: Hacı Murathan'ın yazın Adana'ya çalışmaya gitmesi.

Yapıldığı Yere Göre Göç Türleri

İç Göç

Ülke sınırları içinde yapılan göçlerdir.

Örnek: Hacı Murathan'ın İstanbul'a yerleşmesi.

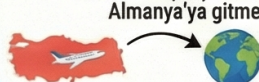

Dış Göç

Bir ülkeden başka bir ülkeye yapılan göçlerdir.

Örnek: Sebahat Kılıç'ın babasının çalışmak için Almanya'ya gitmesi.

GÖÇÜN NEDENLERİ

Doğal Afetler

Deprem, kuraklık, sel gibi doğal olaylar insanları yaşadıkları yerleri terk etmeye zorlar.

Örnek: 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri sonrası bölgeden büyük göçler yaşanmıştır.

Ekonomik Nedenler

İş bulmak, daha iyi yaşam standartlarına sahip olmak gibi sebepler en yaygın göç nedenlerindendir.

Kırdan kente göçün temelinde genellikle iş imkanları yatar.

Savaş ve Siyasi Çatışmalar

Ülkelerdeki savaşlar ve iç karışıklıklar, insanların güvenli bölgelere sığınmasına neden olur.

Örnek: 2011'de Suriya'de başlayan savaş nedeniyle milyonlarca Suriyelinin Türkiye'ye sığınması.

Eğitim ve Sağlık

Daha iyi eğitim almak (üniversite okumak) veya daha kaliteli sağlık hizmetlerine ulaşmak için insanlar şehir değiştirebilir veya başka ülkelere gidebilir.

GÖÇÜN SONUÇLARI

Göç Alan Şehirlerde Ne Olur?

- Nüfus hızla artar, altyapı (yol, su, elektrik) yetersiz kalır, çarpık kentleşme ve trafik sorunları yaşanır.
- İşsizlik artabilir.

Göç Veren Kırsal Bölgelerde Ne Olur?

- Nüfus azalır, tarımsal üretim ve hayvancılık faaliyetleri zayıflar.
- Tarım arazileri boş kalabilir.

Türkiye'de Göçün Yönü

Batı

1980'li yıllardan itibaren Türkiye'de göçler genellikle kırsal alanlardan (doğudan) büyük şehirlere (bahiye) doğru olmaktadır.

Doğu

En Çok Göç Alan İller

2023 yılı verilerine göre Türkiye'de en çok göç alan iller arasında İstanbul, Ankara ve Mersin bulunmaktadır.

Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğümüz

TEMEL BİR HAK: YERLEŞME VE SEYAHAT ÖZGÜRLÜĞÜ

İstediğin Yerde Yaşa, İstediğin Yere Git!

Her vatandaş, ülke sınırları içinde istediği yere yerleşme ve dilediği gibi seyahat etme hakkına sahiptir. Bu hak, Anayasa'nın 23. maddesi ile güvence altındadır.

Neden Yer Değiştiririz?

Yurt Dışına Çıkış İçin Pasaport Gerekir

Ülkeler arası seyahat edebilmek için pasaport, bazı ülkeler için ise ek olarak vize alınması gerekir. Bu durum, seyahat özgürlüğünün bir iflali değildir.

BU ÖZGÜRLÜK NE ZAMAN VE NEDEN SINIRLANDIRILABİLİR?

Özgürlükler Sınırsız Değildir

Yerleşme ve seyahat özgürlüğü, ancak kanunla ve belirli amaçlarla sınırlandırılabilir. Bu kısıtlamalar keyfi olamaz.

Sınırlama Nedenleri

Suçları Önlemek

Hakkında suç soruşturması veya kovuşturması olan bir kişinin yurt dışına çıkışı veya seyahati engellenebilir.

Sağlıklı ve Düzenli Kentleşme

Çarpık kentleşmeyi engellemek ve planlı şehirler oluşturmak amacıyla belirli alanlara yerleşim kısıtlanabilir.

Kamu Mallarını Korumak

Tarihi, doğal veya stratejik öneme sahip kamu mallarını korumak için bu bölgelere yerleşime izin verilmeyebilir.

Genel Sağlık ve Güvenlik

Salgın hastalık (COVID-19 gibi), doğal afet (deprem, sel), savaş ve terör gibi olağanüstü durumlarda toplum sağlığını ve güvenliğini korumak amacıyla kısıtlamalar uygulanabilir.

3. GERÇEK HAYATTAN ÖRNEKLER

Kentsel Dönüşüm Projeleri

Deprem riski taşıyan binaların yıkılıp yeniden yapılması sürecinde, insanlar can güvenlikleri için geçici olarak başka yerlere taşınmak zorunda kalabilirler.

Pandemi Dönemi Kısıtlamaları

COVID-19 salgını sırasında virüsün yayılmasını önlemek için belirdi tariflerde şehirler arası seyahat yasakları ve sokağa çıkma kısıtlamaları getirildi.

Ulaşım Kapasitesi

Salgın gibi dönemlerde, toplu taşıma araçlarının (otobüs, tren v.b.) %50 kapasite ile çalışması gibi önlemler alınarak seyahatler düzenlenmiştir.